

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

ויקרא

(חלק בז שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת ויקרא, א"ז ניסן, ה'תשפ"ה (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2025
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

ויקרא

„הרי עלי עולה או שלמים כבש“ (וכיוצא בזה) – והלא נצטוונו⁷ „מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת“⁸, וכיון שהוציא בפיו „קטן“ (כבש), הרי עליו לקיים נדרו, „ועשית כאשר נדרת“, וכשמביא גדול (איל במקום כבש)⁹ לא עשה „כאשר נדרת“?

ואפשר לפרש זאת בשני אופנים:

(א) מצד הגברא – כשנדר קטן, נוקטים אנו שלא היתה כוונתו להביא קטן דוקא ולא גדול, אלא נתכוון להביא קרבן שאינו פחות מקטן, קטן לכל הפחות¹⁰. ולכן מקיים נדרו אף כשהביא גדול, כי (גם) לכך היתה כוונתו בנדרו.

(ב) מצד החפצא – כוונת הגברא בדבריו היתה לקטן דוקא, כבש וכיוצא בזה; אבל כיון ש„יש בכלל מרובה מועט“¹¹ (על־דרך „יש בכלל מאתיים מנה“¹²), הרי כשמביא גדול (איל במקום כבש וכיוצא בזה) נכלל בו הקטן

א. פסק הרמב"ם בהלכות מעשה הקרבנות: הנודר² גדול והביא קטן לא יצא, קטן והביא גדול יצא, כיצד אמר הרי עלי עולה או שלמים כבש והביא איל או שנדר עגל והביא שור גדי והביא שעיר יצא.

והמקור לדברי הרמב"ם הוא (כמצויין בכסף־משנה) בדברי המשנה במנחות³: (הנודר) גדול והביא קטן (לכולי עלמא) לא יצא, קטן והביא גדול (מחלוקת בדבר, ולדעת רבנן) יצא, רבי אומר לא יצא. ופסק הרמב"ם כרבנן.

[ומה שהביא הרמב"ם הדוגמאות „כבש והביא איל . . עגל והביא שור גדי והביא שעיר“, הוא משום דסבירא ליה שדין „קטן והביא גדול יצא“ הוא רק בששניהם ממיין⁴ אחד (ולא בשני מינים⁵), כמפורש בדבריו בהמשך הפרק⁶].

והדבר דורש הסבר: איך יוצא אדם ידי חובתו באיל בשעה שנדרו היה

(1) רפ"ט¹.

(2) להעיר שבפרשת קרבנות בפרשתנו מתחיל בקרבנות נדבה (פרש"י פרשתנו א, ב. וראה גם פרש"י ב, א), ורק אח"כ (ד, א ואילך) באו הדינים כו' ע"ד קרבנות חובה [אלא שבאמצע קרבנות נדבה בסוף הפרשה ע"ד מנחות, בא גם ע"ד מנחת חובה אחת (ב, יד"ט). וראה גם פרש"י שם, יב]]. וראה לקמן בפנים סעיף ה.

(3) קז, ב.

(4) ראה גם פי' רבינו גרשום שם סע"ב. רש"י שם קח, א ד"ה כיחידאה.

(5) ראה תוס' שם קז, סע"ב ד"ה ורבי. ושקוט' במפרשים ובהנסמן לקמן הערה 10.

(6) שם ה"ט. וראה ראב"ד וכו"מ שם.

(7) תצא כג, כד.

(8) והרמב"ם מונה אותה במנין מ"ע של תורה (הל' נדרים פ"א ה"ד. סהמ"צ (ומנין המצות בריש ס' היד) מ"ע צד).

(9) ראה ב"ק (סה, ב): טלה ונעשה איל עגל ונעשה שור נעשה שינוי בידו. וראה תוד"ה איל שם.

(10) ראה ביאור הרי"פ פערלא לסהמ"צ רס"ג ח"א עשה קפד־קפה בסופו (תג, א).

(11) ל' רש"י מנחות שם, ב ד"ה ממה נפשך. רע"ב מנחות פ"ג מ"ו בטעם דרבנן. וכ"כ בקרית ספר להמב"ט על הרמב"ם כאן הטעם דיצא.

(12) ב"ק עז, א. ב"ב מא, ב. וש"נ. רמב"ם הל' עדות פ"ג ה"ג.

למימר לא הכי נדר¹⁷, ולא אמרינן „בכלל מרובה מועט” – לא מסתבר לומר, שלפי המסקנא החידוש בטעם הדין „קטן והביא גדול יצא” הוא משום ש„בכלל מרובה מועט”¹⁸.

וכן אין זה מחוור לומר שהחילוק והחידוש (בצריכותא) הוא, דהגברא „הכי נדר”, כאשר הדברים שבפיו אינם כן.

ג. ועוד דרוש ביאור:

לפי שני האופנים הנ"ל [(א) שהגברא הגביל מלכתחילה רק את השיעור למטה, (ב) שיש בכלל מרובה מועט] – מסתבר לומר, שמי ש„נדר קטן” מותר לו לכתחילה להביא „גדול”.

וכיון ש„הרוצה¹⁹ לזכות עצמו יכוף יצרו הרע וירחיב ידו ויביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר שבאותו המין²⁰ שיביא ממנו, הרי נאמר בתורה²¹ והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן כו”, וכן הוא אומר²² כל חלב לה’ וגו’²³; ויתר על כן – בנוגע לקרבנות מפורש שצריך²⁴ להביא „מבחר נדריכם”²⁵ –

(ורק שהוסיף בנדרו), ואם כן נתקיים נדרו.

ב. אך אין ביאור זה מספיק:

מעין מחלוקת זו מצינו במשנה לעיל, גבי מנחות¹³: „פירשתי מנחה של עשרונים ואיני יודע כמה פירשתי יביא ששים עשרון, רבי אומר יביא מנחות של עשרונות מאחד ועד ששים”.

ובטעם מחלוקתם הובאו בגמרא¹⁴ כמה דעות, ולבסוף הובאה דעת רב אשי „בקטן והביא גדול קמיפלאגי, רבנן סברי קטן והביא גדול יצא” („וזה אי נמי לא נדר אלא שלשה עשרונות ומייתי חמשה לנדרו יצא”¹⁵) ורבי סבר לא יצא”.

ובהמשך הגמרא שם: „והא איפלאגו בה חדא זימנא דתנן קטן והביא גדול יצא רבי אומר לא יצא”, ומשני „צריכא דאי אתמר בהאי (במנחות) בהא קא אמרי רבנן משום דאידי ואידי קומץ הוא (בין מנחה גדולה בין מנחה קטנה חד קומץ מקריב¹⁶) אבל התם דקא נפישו אימורין אימא מודו ליה לרבי (אימורין דגדול נפישו מדקטן, ואיכא למימר לא הכי נדר בההוא קאמר (רבנן) לא יצא דנפישו אימורין ידיה”¹⁶) ואי איתמר בההיא (בקרבנות) בההיא קאמר רבי אבל בהא (דמנחות) אימא מודי להו לרבנן, צריכא”.

ומאחר דקא סלקא דעתך דכיון ש„אימורין דגדול נפישו מדקטן ואיכא

(13) מנחות קד, ב.

(14) שם קו, ב.

(15) פרש"י שם. ומסיק בפרש"י שם „ולא בעי אתנוי מיד” (והיינו, מסקנת הגמ' – דעת ר' אשי). וראה רע"ב במשנה מנחות שם מ"ב ד"ה יביא ובתוספת חדשים שם.

(16) פרש"י שם.

(17) ובפרט לפי רגמ"ה שם (קו, סע"ב)

„דאימורין דפר נפישו מדעגל דהוה לגבוה טפי ממה דנדר”, ולא כפרש"י „ואיכא למימר לא הכי נדר”.

(18) וראה לקמן הערה 37.

(19) רמב"ם סוף הל' איטורי מזבח.

(20) ראה רמב"ם הל' מעה"ק פט"ז ה"ג-ד ובלח"מ שם ה"ג.

(21) בראשית ד, ד.

(22) פרשתנו ג, טז.

(23) וראה לקו"ש חט"ז ס"ע 23 ואילך.

(24) ראה יב, יא.

(25) פרש"י שם. וראה פרש"י למשנה מנחות קח, ב (ד"ה הגדול), בטעם הדין „פירשתי ואיני יודע מה כו' הגדול שבהן הקדש” – „דמסתמא מוטב שבהן הקדיש דכתיב מבחר נדריכם”. וראה רמב"ם (ולח"מ) שם. וראה לקו"ש ח"י"ב ע' 130 והערה 11

החינוך³³ ש„אם הוא עני והביא כשבה או שעירה לא יצא ידי חובתו והטעם לפי שאחר שהאל ב"ה ריחם עליו ופטרו בכך אינו בדין שידחוק עצמו להביא ביותר מה שתשיג ידו"³⁴.

אך אין זה שייך כלל לנידון דידן, כי שם מדובר (א) בקרבנות שהם ציווי התורה עליו (ולא מצד נדרו), ודוקא בזה מתיישבת סברת החינוך הנ"ל; (ב) בקרבן עשיר ועני, שהם ממינים שונים: בהמות, עופות, עד דלי דלות – מנחה שאינה אלא עשירית האיפה סולת.

משא"כ הנידון דידן הוא קרבן הבא (א) מחמת נדרו, (ב) כשהקטן והגדול הם מאותו המין³⁵].

ומזה מובן, שמי שנדר „קטן“ לא נתכוון בדבריו גם לגדול, ועל-דרך-זה ב„חפצא“ דהקרבן, שבקרבן גדול לא נכלל קרבן קטן. ומובן החילוק בין נידון זה ובין מה שאמרו יש בכלל מאתיים מנה: התם הרי זה ענין שבמציאות, שבכלל מאתיים יש מנה במציאות. משא"כ בנידון דידן, הרי כשמקריב שור אין³⁶ עגל³⁷.

(33) מצוה קכג.

(34) וכבר הקשה עליו (במנחת חינוך) בהגהות משנה למלך לחינוך שם (נדפס בסוף הספר). וראה ביאור הרי"ף פערלא שם מ"ע קמד'קמה (שפח, ב) דמפרש הכוונה בחינוך דלא יצא ידי חובתו כראוי.

(35) ראה ביאור הרי"ף פערלא „הנ"ל הערה 10).

(36) ראה לעיל הערה 9.

(37) ולשון (רש"י) הרע"ב שכתב כן בטעם דרבנן „בכלל מרובה מועט“ (את"ל שהכוונה כפשוטו – אבל ראה לקמן הערה 42). אולי י"ל כי ס"ל דגם למסקנא הנודר קטן והביא גדול הוא מצד האימורין דנפיש, ובוה אפ"ל דבכלל מרובה מועט. משא"כ להרמב"ם י"ל דס"ל שהוא מצד כללות הקרבן – איל במקום כבש (ולא רק

הרי אם ננקוט כהסברות הנ"ל, מסתבר לכאורה שהנודר קטן צריך לכתחילה (או על-כל-פנים כדאי) שיביא גדול דוקא (מצד „כל חלב לה"ו)²⁶.

אך מפשטות לשון הרמב"ם „קטן והביא גדול יצא“ (ואפילו לא מעין דבריו להלן לענין נדבה²⁷ (מלשון המשנה²⁸), „אם נדר כבש ונפסל אם רצה יביא בדמיו איל"²⁹), משמע, שאין דין זה לכתחילה, אלא³⁰ רק שבדיעבד יצא ידי חובתו³¹.

[בנוגע לקרבן עולה ויורד הבא לכפרת ארבעה חטאים³², איתא בספר

שם. וש"נ לקו"ש חט"ו שם. ובארוכה לקמן ע' 8 ואילך.

(26) ובמכש"כ ממ"ש הר"ש (והרא"ש) גבי „מצורע עני שהביא קרבן עשיר יצא“ (נגעים פי"ד מ"ב): אפילו לכתחילה מביא ותבא עליו ברכה – שהרי שם מדובר בקרבן שהתורה חייבתו בזה קרבן עשיר או עני. וראה לקמן בפנים. ובביאור הרי"ף שבהערה 10, 34.

(27) ה"ל מעשה הקרבנות שם ה"ו.

(28) מנחות קח, סע"א.

(29) ועד"ז כתב (במשנה ו) ברמב"ם שם באיל „איל זה עולה ונפל בו מום אם רצה יביא בדמיו כבש“.

(30) אף ש"ל שמדבר כאן רק בדין הנדר וקיומו ולא בדין (הנוסף) דכל חלב לה, וכדלהלן ברמב"ם שם ה"ד. אבל שם מובן זה בלשונו גופא „ואינו חייב להביא היפה השמן ביותר שאין שם למעלה ממנו אלא יביא הבינוני ואם הביא הכחוש יצא ידי נדרו“. ולהעיר שהרמב"ם כתב כאן „יצא סתם, ולא כמו בה"ב וה"ד „יצא ידי נדרו“.

(31) ולכאורה י"ל דלשון „יצא“ הוא אידי דתני ברישא לא יצא תנא בסופא יצא (וכמ"ש הר"ש והרא"ש (שבהערה 26) לגבי לשון המשנה נגעים שם). אבל לכאן אי"ז מספיק לתרץ בנוגע להרמב"ם, שהוא בתראי (לגבי המשנה) והו"ל לפרש יותר, ובפרט ע"פ הידוע גדול דיוק לשונו בספרו.

(32) פרשתנו ה, א ואילך.

ועפ"ז הדרא קושיא לדוכתא – מהו טעם הדין „קטן והביא גדול יצא“?

ד. ויובן זה בהקדם הביאור בלשון הרמב"ם ב„כותרת“ להלכות נדרים, שהמצוה היא „שישמור מוצא שפתיו ויעשה כמו שנדר“ – דלכאורה הרי זו אריכות יתירה (וכפל לשון).

[ולהעיר, שבמנין המצוות שבריש ספר היד³⁸ הזכיר הרמב"ם ענין אחד בלבד, „לקיים אדם כל מה שיוציא בשפתיו כו“ – כי שם ענינו וסגנונו קיצור נמרץ].

ואע"פ שהדברים הם ע"פ לשון הכתוב „מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת“, וסגנונו של הרמב"ם בספר היד הוא להעתיק לשונות הכתובים, מכל מקום דוחק (קצת) לומר שזהו טעם אריכות זו אם אין בדבר כלל נפקא-מינה להלכה.

ולכן מסתבר לומר, שאין זה כפל לשון סתם, אלא הם שני דינים (חיובים): א) שישמור מוצא שפתיו (מוצא שפתיך תשמור), ב) ויעשה כמו שנדר (ועשית כאשר נדרת).

והביאור בזה:

בכל נדר יש שני ענינים: א) דיבור פיו – התיבות שהוציא מפיו. ב) תוכן הדיבור, הנדר.

והן הם שני הענינים שבפסוק: א) מוצא שפתיך תשמור – התיבות שהוציא מפיו; ב) ועשית כאשר נדרת – קיום תוכן נדרו.

מצד האימורין שמקריבין ע"ג המזבח, ובזה לא מתאים (כ"כ) לומר „בכלל מרובה מועט“.

(38) מ"ע צד.

ה. ועפ"ז יש לבאר מחלוקת רבי ורבנן בדין נדר קטן והביא גדול, אם יצא או לא יצא, שהדבר תלוי באופן לימוד גדר החיוב „ועשית כאשר נדרת“:

לדעת רבי הולכין רק אחר „מוצא שפתיך“ – דיבור פיו; תוכן הנדר (כאשר נדרת) מוגבל ומוגדר ע"י הלשון שהוציא מפיו;

משא"כ רבנן סבירא להו שעיקר החיוב הוא „ועשית כאשר נדרת“, קיום תוכן הנדר, אע"פ שאינו בהתאם (כל-כך) עם הלשון שהוציא מפיו (מוצא שפתיך). כלומר, קיום הנדר בדיוק לפי „מוצא שפתיך“ אינו לעיכובא.

[ואזלי לשיטתייהו, דמצינו בכמה מקומות בש"ס במחלוקות רבי ורבנן, בנוגע ללשון שנאמר בתורה או בדברי חז"ל, ועל-דרך-זה בלשון בני אדם – שלדעת רבי כוונת הדבר היא כפשוטו ממש ובכל הפרטים, דברים ככתבן; ולדעת רבנן אין הכרח שיהיה הדבר כפשוטו הלשון ובכל הפרטים, ובלבד שיהיה בהתאם לתוכן הכללי, כפי שנתבאר בארוכה במקום אחר³⁹].

ו. ועל-דרך-זה בנידון דידן – „קטן והביא גדול . . הרי עלי . . כבש והביא איל“:

מצד „מוצא שפתיך“ – הרי אמר „הרי עלי . . כבש“ (אשר אינו כולל איל, כנ"ל); אבל מצד תוכן הנדר – שהוא נדר לה⁴⁰ (וחל עליו הציווי „כל חלב

(39) ראה לקו"ש ח"י ע' 26. ובארוכה – שם ע' 30 ואיל"ך (ובהנמנן שם).

(40) ראה תהלים קטז, יד. שם, יח. וראה רמב"ם סוף הל' נדרים, הובא לקמן בפנים סעיף ז.

שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת ונאמר⁴⁵ ככל היוצא מפיו יעשה".

והחילוק בין שני פסוקים אלו: „מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת" קאי בנדרי הקדש, משא"כ „ככל היוצא מפיו יעשה" קאי בנדרי איסור⁴⁶ [והדבר נראה בדברי הרמב"ם גופא, דבמנין המצות שבריש ספר היד, שבו הביא רק הפסוק „מוצא שפתיך תשמור ועשית", כתב שהמצוה היא „לקיים אדם כל מה שיוציא בשפתיו מקרבן או בצדקה וכיוצא בזה" (ולא הזכיר נדרי איסור)].

וע"פ הנ"ל (ס"ו) מובן החילוק בלשון הכתובים – שבנדרי איסור נאמר רק „ככל היוצא מפיו יעשה", משא"כ בנדרי הקדש לשון הכתוב הוא (שני פרטים) „מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת":

החילוק בין נדרי איסור לנדרי הקדש הוא, שבנדרי איסור נוצר (תוכן) האיסור אך ורק מצד דיבור האדם (ולולא דיבורו אין איסור), ולכן יש בהם רק דין (וחיוב) אחד – „ככל היוצא מפיו יעשה" (כיון שדיבורו יוצר את האיסור);

משא"כ בנדרי הקדש, פעולת הנדר היא רק החלות – שיחול על הנודר חיוב שבתורה (שישנו כבר במציאות), חיוב של קרבן לה' (או חיוב של צדקה וכיוצא בזה).

[וכמו שנתבאר במקום אחר בארוכה⁴⁷ בדברי הרמב"ם בסוף הלכות

לה"ו „ומבחר נדריכם" – נוקטים אנו שתוכן נדרו הוא להביא קרבן לה' ממין הצאן. ומה שבפועל אמר בפיו „כבש", הרי זה מצד מניעה צדדית בלבד, כי לא השיגה ידו וכיוצא בזה, אבל המכוון ב„כבש" הוא „מין הצאן"⁴¹.

ולפיכך: לדעת רבי, שהולכין רק אחר „מוצא שפתיך", אזי גדול במקום קטן לא יצא; נדרו היה להביא „קטן", ואין הוא יכול לצאת ידי נדרו ע"י הבאת קרבן אחר (גדול), שלא כ„מוצא שפתיך".

אבל לדעת רבנו, יש ללכת בעיקר אחר תוכן נדרו – „ועשית כאשר נדרת", ולכן, אף שמלכתחילה לא אמרינן שעליו להביא גדול (איל במקום כבש), כי כיון דאמר קרא „מוצא שפתיך תשמור", לכתחילה עליו להביא כפי „מוצא שפתיך" – מכל מקום אם הביא גדול (איל), הרי הוא מקיים „ועשית כאשר נדרת", וממילא הוא מקיים ציווי התורה⁴² (כי הפרט ד„מוצא שפתיך תשמור" אינו לעיכובא).

ז. ויש להמתיק פסק הרמב"ם (כסברת רבנו) – ובהקדם:

על „מצות עשה של תורה שיקיים אדם... נדרו בין שהיה מנדרי איסור בין שהיה מנדרי הקדש"⁴³, הביא הרמב"ם שני פסוקים: „שנאמר⁴⁴ מוצא

(41) וע"ד הנודר סתם מביא מן הגדולים (רמב"ם הל' מע"ק פט"ז ה"ג – ראה לח"מ שם).

(42) וי"ל דזוהי גם הכוונה בדברי (רש"י) הרע"ב בדעת רבנו „יש בכלל מרובה מועט".

(43) הל' נדרים פ"א ה"ד.

(44) תצא כג, כד.

(45) מטות ל, ג.

(46) כפשטות החילוק בהפרשיות דמטות ותצא שם. וראה רב"ז לרמב"ם שם.

(47) ראה בארוכה לקו"ש חכ"ט ע' 136 ואילך.

וזהו החילוק בין הקרבנות לשאר המצוות: המצוות הן „אברים וגידים“ פרטיים, רמ"ח מצוות עשה כנגד רמ"ח אברים⁵² ושס"ה מצוות לא-תעשה כנגד שס"ה גידים⁵³, וע"י כל מצוה – מצוה מלשון צוותא וחיבור – מקשר האדם בפרט⁵⁴ אבר (או גיד) פרטי זה אל הקב"ה⁵⁵;

אך ענין הקרבנות תוכנו הוא – שיהודי מוסר את מציאותו כליל, ומתקרב כולו לקב"ה.

[ודבר זה מודגש לפי ביאור הרמב"ן⁵⁶ בטעם שהקרבנות מכפרים, לפי „שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלקיו בגופו ובנפשו וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה . . דמו (של הקרבן) תחת דמו נפש תחת נפש כו"ו. כלומר, הקרבן הוא במקום גופו ונפשו, כי ע"י הקרבן הוא מוסר את כל (גופו ו)נפשו לה'.

זאת ועוד: ענין הקרבנות, בתוכנו, הוא ענין התשובה (כמוכן גם מדברי הרמב"ן הנ"ל), ותשובה היא למעלה מכל המצוות, ומטעם זה מתמלאים בכח התשובה כל הפגמים שנגרמו ע"י העבירות וע"י העדר קיום המצוות עשה].

ויש לומר, שזהו אחד הטעמים לכך

נדרים: אמרו חכמים כל הנודר כאילו בנה במה ואם עבר ונדר מצוה להשאל על נדרו כדי שלא יהא מכשול לפניו, במה דברים אמורים בנדרי איסור אבל נדרי הקדש מצוה לקיימן ולא ישאל עליהן אלא מדוחק שנאמר⁴⁸ נדרי לה' אשלם –

שבנדרי הקדש נוצרה ע"י נדרו (לא חלות חיוב של נדר בלבד, אלא) חלות חיוב שבתורה, של קרבן (וצדקה וכיוצא בזה), היינו שנעשה כאן חפצא של מצוה, ולכן „לא ישאל עליהן כו"ו].

ומשום כך יש בנדרי הקדש (לפי פסק הרמב"ם, כדעת רבנו) גם דין „ועשית כאשר נדרת“, היינו, שלצורך קיום הנדר די בזה שנתמלא התוכן והמכוון של הנדר (קרבן לה' או צדקה וכו'), אפילו כשאין זה כפי „מוצא שפתיך“ ממש⁴⁹.

ח. הביאור בזה בפנימיות הענינים:

ידוע, ש„קרבן“ הוא מלשון קירוב⁵⁰, ותוכן ענין הקרבנות הוא – „אדם⁵¹ כי יקריב (צריך להיות) נכנס קרבן להו"ו – התקרבותו של יהודי אל הקב"ה, כשהוא מקרב (ומקריב) את כחותיו וחושיו אל הקב"ה.

(48) נסמן לעיל הערה 40.

(49) ובפרט ד„נדרים ונדבות . . אם גמר בלבו ולא הוציא בשפתיו כלום חייב כיצד גמר בלבו שזו עולה או שיביא עולה הרי"ז חייב להביא שנאמר . . בנדיבות לב יתחייב להביא. וכן כל כיוצא בזה מנדרי קדשים ונדבותן“ (רמב"ם הל' מעה"ק פי"ד הי"ב).

(50) ראה ס' הבהיר ס' מו (קט). ועייג"כ זח"ג ה, רע"א. של"ה מס' תענית (ריא, ב). פע"ח ש' התפלה פ"ה.

(51) כתורת אדה"ז „היום יום“ י"ב אדר שני.

(ועוד).

(52) רמב"ם בסוף הקדמתו לספר היד ובהקדמתו לטה"ט (ממכות כג, סע"ב. וראה תנחומא תצא ב).

(53) זח"א קע, ב.

(54) נוסף על ענין הכללי – קדשנו במצותיו, הצוותא.

(55) ראה לקו"ת עה"פ תמיים תה"י (נצבים מה, ג).

(56) פרשתנו א, ט. וראה גם של"ה שם – מרקנטי.

וממילא, הרי קיום מצוה פרטית זו כאן נכלל בקיום המצוות הכללית – הצוותא והחיבור הכללי של ישראל, ע"י נדבת והקרבת הקרבנות, עם הקב"ה.

ולפיכך נוגע כאן בעיקר התוכן והענין הכללי – מה שיהודי מוסר עצמו כליל ו(ממילא) מתקרב אל ה' לגמרי.

י. ע"פ זה יש להוסיף ביאור בלשון „קטן” ו„גדול” ברוחניות הענינים:

בתחלת העבודה עומד יהודי במצב של קטנות, אבל מכיון שתוכן עבודתו הוא ענין הקרבנות, הקירוב הכללי של נפשו (וכולו) לאלקות, הרי יש לכך קשר לקירוב וקרבת (דכולו –) „גדול” (על-ידך המבואר⁶¹ בשייכות בין יראה תתאה (קבלת-עול) ליראה עילאה).

ולכן „והביא גדול” – הדבר מביא להקרבה וקירוב באופן של גדלות, כך שההתקרבות לה' בשלימות תהיה גם בגילוי, ובכל כחות נפשו.

וע"י העסק בתורת הקרבנות, הרי מתקיים בנו „כאילו הקריב קרבן”⁶², ו„תלמידי חכמים העוסקין בהלכות עבודה מעלה עליהם הכתוב כאילו נבנה מקדש בימיהם”⁶³. ומתוך „כאילו” זה – נזכה לכך ש„נבנה מקדש” בפועל, בביאת משיח צדקנו, ושם „הקריב קרבן” בפועל, ויתירה מזה – נקריב לפניך כמצות רצונך⁶⁴, בבית המקדש השלישי, שיבנה במהרה בימינו ממש.

(משיחת י"ג תשרי תשמ"ה)

שפרשת הקרבנות מתחילה בקרבנות הבאים בנדר ובנדבה, כמ"ש רש"י בהתחלת הפרשה⁵⁷, „בקרבנות נדבה דיבר הענין”, ורק לאחריה נכתב בתורה ההמשך בדיני קרבנות חטאת ואשם, קרבנות חובה⁵⁸ –

כי ענין הקרבנות הוא, שעל-ידם מתקרב האדם כולו לה', ודבר זה אינו בגלוי כליכך בקרבנות חובה [כי מצד היותם חובה, ניכר ומורגש בהם בעיקר ענין קיום ציווי ה' להביא חטאת או אשם על חטא וכיוצא בזה], אלא בקרבנות נדבה, בכך שיהודי מתקרב לה' בנדיבות לבו.

ט. ועפ"ז יש לבאר הדין בנידון דידן, „הנודר קטן והביא גדול יצא”:

כשיהודי נודר קרבן, הרי תוכנו וענינו של הקרבן אינו בואו לקיים מצוה פרטית „מוצא שפתיך תשמור” וכיוצא בזה), אלא, כנ"ל, הענין הכללי של הקרבת עצמו, מסירת עצמו כליל לקב"ה.

[ובלשון רז"ל⁵⁹ בנוגע ללשון „נפש”⁶⁰ שנאמר בקרבן מנחת נדבה: „אמר הקב"ה מי דרכו להביא מנחה עני, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו לפני”.

וי"ל שההוספה „מעלה אני עליו” היא למעליותא, לרמז שבידו גם נתינת כח מלמעלה, היינו שגדלה מעלת מה ש„הקריב נפשו” כאן ממה שביכלתו לעשות מצד כחו ועבודתו – לפי שנוסף כאן מה ש„הקב"ה מעלה עליו”].

61) ת"יא קיד, ד. ביאור"ז פא, א"ב. קונטרס העבודה פ"ג (ע' 18).

62) ראה מנחות קי, א. וראה בארוכה לקו"ש ח"י"ח ע' 413 ואילך ובהערות שם.

63) מנחות שם.

64) ראה תו"ח ר"פ ויחי. וככה תרל"ז פ"ז ואילך.

57) ראה בהנסמך בהערה 2.

58) ראה גם לקו"ש ח"י"ז ע' 12 ואילך.

59) מנחות קד, ב. הובא בפרש"י פרשתנו ב, א (בשינויים).

60) פרשתנו שם.